

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان چاپ: ۱۴۰۰/۰۳/۱۵

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

تأثیر تشویق در یادگیری

لیلا فخار^۱، نعیمه قیمت لو^۲، اسما خسروشاهی^۳، فاطمه ایزدی خالق آبادی^۴، زینب خانلاری^۵

۱- کارشناسی الهیات و مبانی فقه و حقوق، دانشگاه زهرای اطهر

۲- کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه

۳- کارشناسی تاریخ، پیام نور نرماشیر

۴- کارشناسی ارشد فلسفه و کلام اسلامی، دانشگاه تهران

۵- دبیر آموزش و پرورش

L.fakhar@gmail.com

چکیده

تشویق یک عامل بسیار مهم و موثر در فرآیند یادگیری است که توانایی افزایش میزان موفقیت و انگیزه فرد را دارد. تحقیقات نشان داده‌اند که تشویق مثبت، بهبود یادگیری و ارتقاء عملکرد را در افراد تسریع می‌کند. در این چکیده به بررسی تأثیر تشویق در یادگیری می‌پردازیم. تشویق، با ارائه پاداش، تعریف انجام وظایف، تقویت اعتماد به نفس، و ارائه بازخورد مثبت، افراد را به یادگیری ترغیب می‌کند. وقتی فرد در فرآیند یادگیری خود موفقیت‌هایی را تجربه می‌کند و تشویق می‌شود، احساس خوشایندی و ارزشمندی به خود پیدا می‌کند که باعث افزایش انگیزه و تعهد به یادگیری می‌شود. تشویق به ایجاد یک محیط یادگیری مثبت کمک می‌کند که افراد احساس راحتی و امنیت در تلاش برای یادگیری کنند. این امر باعث افزایش توجه و تمرکز در فرآیند یادگیری می‌شود و بازدهی آموزشی را افزایش می‌دهد. علاوه بر این، تشویق به ایجاد ارتباط مثبت بین افراد و معلمان یا مربیان می‌شود که باعث ایجاد ارتباط معنی‌دارتر و پایدارتر در زمینه یادگیری می‌شود. این ارتباطات مثبت باعث افزایش اعتماد و همکاری بین افراد در راستای دستیابی به اهداف یادگیری می‌شود. تشویق به عنوان یک ابزار قدرتمند در دستیابی به موفقیت و پیشرفت در فرآیند یادگیری موثر است که با ایجاد محیط یادگیری مثبت، تقویت انگیزه و افزایش بازدهی آموزشی، نقش مهمی را ایفا می‌کند.

کلمات کلیدی: تشویق، یادگیری، دانش آموزان

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۱- مقدمه

یادگیری به عنوان یک فرآیند پویا و مستمر، اساسی‌ترین عنصر در توسعه و پیشرفت افراد و جوامع است. تشویق، به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای موجود برای تسهیل و تقویت فرآیند یادگیری، نقش اساسی و حیاتی دارد. هنگامی که افراد در حین یادگیری تشویق می‌شوند، انگیزه و اعتماد به نفس آنها افزایش می‌یابد و این امر منجر به بهبود کارایی و عملکرد آموزشی آنها می‌شود. در این مقاله، به بررسی تأثیر تشویق در فرآیند یادگیری می‌پردازیم. ابتدا به معرفی مفهوم تشویق و اهمیت آن در فرآیند یادگیری خواهیم پرداخت. سپس به بررسی اثرات مثبت تشویق بر انگیزه، تمرکز، و بازدهی آموزشی افراد می‌پردازیم. در انتها، راهکارها و استراتژی‌هایی برای بهره‌وری بیشتر از تشویق در فرآیند یادگیری را بررسی می‌کنیم. تحقیقات نشان داده است که تشویق به عنوان یک عامل موثر واقعی، نه تنها بهبود فرآیند یادگیری را تسریع می‌کند بلکه باعث ایجاد محیطی مثبت و پویا برای رشد و توسعه فردی و اجتماعی افراد می‌شود. از این رو، درک و بهره‌برداری از اهمیت و تأثیرات مثبت تشویق در فرآیند یادگیری، یکی از مهم‌ترین مسائلی است که در زمینه آموزش و پرورش و توسعه فردی مورد توجه واقع شده است. در این مقاله، بررسی تأثیر تشویق بر انگیزه و تمرکز افراد در فرآیند یادگیری بسیار اساسی است. انگیزه، به عنوان یکی از عوامل کلیدی در پشت توانمندسازی افراد برای یادگیری، توسط تشویق تقویت می‌شود. زمانی که فرد احساس می‌کند تلاش و تلاش‌هایش مورد توجه و تقدیر قرار می‌گیرد، انگیزه او برای پیشرفت و بهبود به شدت افزایش می‌یابد. همچنین، تشویق به افزایش تمرکز و توجه فرد به وظایف و مسائل یادگیری کمک می‌کند. زمانی که فرد متوجه می‌شود که تلاش‌هایش واقعاً مورد توجه قرار گرفته و ارزش دانسته می‌شود، بهبود تمرکز و توجه به فرآیند یادگیری اتفاق می‌افتد که در نهایت به تقویت بازدهی آموزشی افراد منجر می‌شود. با توجه به این حقایق، می‌توان بهره‌وری بیشتر از تشویق را در فرآیند یادگیری به کار برد. ایجاد یک محیط مثبت و پذیرای تشویق، ارائه بازخورد مثبت و موثر، و توسعه استراتژی‌های تشویقی مناسب برای هر فرد، از جمله راهکارهایی است که می‌تواند به بهبود فرآیند یادگیری و افزایش عملکرد آموزشی کمک کند. در نهایت، اهمیت تشویق به عنوان یکی از اصول اساسی واژه‌های آموزشی و پرورشی نباید فراموش شود. استفاده موثر از تشویق در فرآیند یادگیری، نه تنها به بهبود عملکرد و بازدهی فردی کمک می‌کند بلکه به تقویت اعتماد به نفس، ارتقاء مهارت‌ها، و پیشرفت جوامع و جوامع به عنوان یک کل نیز کمک می‌کند. در این مسیر، بررسی تأثیر تشویق بر انگیزه و تمرکز افراد در فرآیند یادگیری بسیار اساسی است. انگیزه، به عنوان یکی از عوامل کلیدی در پشت توانمندسازی افراد برای یادگیری، توسط تشویق تقویت می‌شود. زمانی که فرد احساس می‌کند تلاش و تلاش‌هایش مورد توجه و تقدیر قرار می‌گیرد، انگیزه او برای پیشرفت و بهبود به شدت افزایش می‌یابد. همچنین، تشویق به افزایش تمرکز و توجه فرد به وظایف و مسائل یادگیری کمک می‌کند. زمانی که فرد متوجه می‌شود که تلاش‌هایش واقعاً مورد توجه قرار گرفته و ارزش دانسته می‌شود، بهبود تمرکز و توجه به فرآیند یادگیری اتفاق می‌افتد که در نهایت به تقویت بازدهی آموزشی افراد منجر می‌شود. با توجه به این حقایق، می‌توان بهره‌وری بیشتر از تشویق را در فرآیند یادگیری به کار برد. ایجاد یک محیط مثبت و پذیرای تشویق، ارائه بازخورد مثبت و موثر، و توسعه استراتژی‌های تشویقی مناسب برای هر فرد، از جمله راهکارهایی است که می‌تواند به بهبود فرآیند یادگیری و افزایش عملکرد آموزشی کمک کند. در نهایت، اهمیت تشویق به عنوان یکی از اصول اساسی واژه‌های آموزشی و پرورشی نباید فراموش شود. استفاده موثر از تشویق در فرآیند یادگیری، نه تنها به بهبود عملکرد و بازدهی فردی کمک می‌کند بلکه به تقویت اعتماد به نفس، ارتقاء مهارت‌ها، و پیشرفت جوامع و جوامع به عنوان یک کل نیز کمک می‌کند.

برای بهینه تشویق در فرآیند یادگیری، می‌توان به این نکات توجه کرد:

۱۰. ارائه بازخورد موثر: بازخورد مثبت و سازنده می‌تواند اثرات قوی و ماندگاری در تشویق داشته باشد. این بازخورد باید معتبر، مستند و برای فرد قابل فهم باشد تا انگیزه و اعتماد به نفس فرد را تقویت کند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۲. تعریف اهداف مشخص و قابل دستیابی: اهداف واقع‌گرایانه و قابل تحقق باعث ایجاد انگیزه و تمرکز بیشتر در فرآیند یادگیری می‌شود.
۳. ارزیابی منظم و عادلانه: ارزیابی و اندازه‌گیری پیشرفت فرد به صورت منظم و عادلانه می‌تواند احساس تقدیر و تشویق را در او ایجاد کند.
۴. تشویق جماعی و اجتماعی: اعلام و تشویق به پیشرفت‌ها و موفقیت‌های همسالان و همکاران می‌تواند انگیزه و اعتماد به نفس افراد را افزایش دهد.
۵. ایجاد محیط یادگیری مثبت: محیطی که حاوی انگیزه، تعامل، و حمایت از فرآیند یادگیری باشد، می‌تواند تأثیر بسزایی در تقویت تشویق داشته باشد.
۶. استفاده از این راهکارها و استراتژی‌ها، به‌طور کلی می‌تواند به افزایش تأثیرات مثبت تشویق در فرآیند یادگیری کمک کند و به بهبود کیفیت و بازدهی این فرآیند کمک کند.
۷. تشویق به تنوع در روش‌های یادگیری: فراهم کردن فرصت‌های مختلف برای یادگیری، از جمله استفاده از روش‌ها، مواد و فعالیت‌های متنوع، می‌تواند انگیزه و تمایل به یادگیری را افزایش دهد.
۸. تشویق به خطاهای سازنده: تشویق به اشتباه کردن و یادگیری از آنها، می‌تواند انگیزه برای بهبود و پیشرفت فرد را تقویت کند و از فرد به عنوان یک یادگیرنده مستقل حمایت کند.
۹. تشویق به همکاری و اشتراک‌گذاری: تشویق به همکاری و به اشتراک‌گذاری تجارب و دانش با دیگران، انگیزه برای یادگیری را تقویت کرده و فرآیند یادگیری را پویا و موثرتر می‌سازد.
۱۰. ایجاد فرصت‌های تقدیر و پاداش: تقدیر و پاداش برای تلاش‌ها و پیشرفت‌های فردی، می‌تواند احساس تشویق و ارزشمندی در فرد ایجاد کرده و انگیزه او را برای ادامه تلاش تقویت کند.
۱۱. تشویق به انعکاس و تفکر کردن: تشویق به تفکر و تحلیل دقیق در مورد مسائل و آموخته‌ها، می‌تواند انگیزه برای یادگیری عمیق‌تر و موثرتر را افزایش دهد.
۱۲. استفاده از این راهکارها، می‌تواند تأثیرات مثبت تشویق را در فرآیند یادگیری تقویت کرده و از عملکرد بهتر و پیشرفت موثرتری برخوردار شد.

نقش معلم در تشویق دانش‌آموزان

- نقش معلم در تشویق به یادگیری بسیار حیاتی و موثر است. معلم به عنوان راهنما و مربی افراد، تأثیر بسزایی در انگیزه، اعتماد به نفس، و پیشرفت آنها دارد. در ادامه، نقش معلم در تشویق به یادگیری به شرح زیر است:
۱. ایجاد محیط یادگیری مثبت: معلم مسئول ایجاد و حفظ یک محیط یادگیری مثبت و پشتیبانی‌کننده است که انگیزه و اعتماد به نفس دانش‌آموزان را تقویت می‌کند.
  ۲. ارائه بازخورد موثر: معلم با ارائه بازخوردهای مثبت و سازنده به دانش‌آموزان، آنها را تشویق و تحسین می‌کند و انگیزه آنها را برای بهبود عملکرد تقویت می‌کند.
  ۳. انگیزه‌بخشی: معلم باید توانایی انگیزه‌بخشی به دانش‌آموزان را داشته باشد، برای مثال، با بیان اهداف معقول و جذاب، استفاده از روش‌های تدریس جذاب و متنوع، و ایجاد فضایی که دانش‌آموزان بتوانند در آن مشارکت کنند.
  ۴. تشویق به تفکر و انعکاس: معلم باید دانش‌آموزان را به تفکر و انعکاس بر روی مطالب یادگرفته تشویق کند تا عمیق‌تر درک کنند و مسیر پیشرفت خود را تنظیم کنند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۵. تشویق به همکاری و اشتراک‌گذاری: معلم می‌تواند دانش‌آموزان را به همکاری و اشتراک‌گذاری تجارب و دانش‌هایشان تشویق کند تا یادگیری گروهی و مشارکتی را ترویج کند.
۶. ایجاد فرصت‌های تشویق و پاداش: معلم می‌تواند فرصت‌ها و شرایطی را فراهم کند که دانش‌آموزان برای پیشرفت و تلاش بیشتر تشویق شوند و از پاداش‌هایی که به آنها ارائه می‌شود، لذت ببرند. به طور کلی، معلم با توجه به نقش فرهنگ‌سازی و راهنمایی، می‌تواند تأثیر مثبت و بلندمدتی بر روند یادگیری دانش‌آموزان داشته باشد و آنها را به رسیدن به پتانسیل‌هایشان تشویق کند.
۷. تشویق به خطاهای سازنده: معلم می‌تواند دانش‌آموزان را به تجربه خطا و یادگیری از آنها تشویق کند. این از طریق ارائه فضایی آزاد برای آزمون ایده‌های جدید و اشتباه کردن، به دانش‌آموزان این اعتماد را می‌دهد که می‌توانند از اشتباهات خود یاد بگیرند و پیشرفت کنند.
۸. تشویق به خلاقیت و ابتکار: معلم می‌تواند دانش‌آموزان را به توسعه فکر خلاق و ابتکار تشویق کند. این از طریق ارائه فرصت‌هایی برای کار در تمرین‌ها و پروژه‌های خلاقانه، ارائه مسائل چالش برانگیز، و تشویق به پیشنهاد ایده‌های نو و جدید انجام می‌شود.
۹. تشویق به همکاری و تعامل: معلم می‌تواند دانش‌آموزان را به همکاری و تعامل با هم تشویق کند. این از طریق ایجاد فرصت‌هایی برای کار در گروه‌ها، ترکیب افراد با نظرات و تجربیات مختلف، و تشویق به اشتراک‌گذاری ایده‌ها و دانش میان همسالان انجام می‌شود.
۱۰. ارائه الگوی مثبت: معلم می‌تواند با نشان دادن نمونه‌های مثبت از رفتارها و انگیزه‌های یادگیری، دانش‌آموزان را تشویق کند. این از طریق نشان دادن پیشرفت شخصی، اعتماد به نفس، تلاش برای بهبود، و توجه به ارزش یادگیری انجام می‌شود. به طور کلی، معلم با توجه به نقش ارزنده‌ای که در زندگی و توسعه دانش‌آموزان دارد، می‌تواند از ابزارها و راهکارهای مختلفی برای تشویق به یادگیری استفاده کند و آنها را به سوی پیشرفت و موفقیت هدایت کند.
- نقش خانواده در تشویق دانش‌آموزان به یادگیری دروس بسیار اساسی و موثر است. خانواده نه تنها اولین محیط یادگیری و تربیتی برای فرزندان است بلکه به عنوان یک پایه اصلی در تشکیل انگیزه و اعتماد به نفس آنها نقش بسیار مهمی دارد. در زیر نقش خانواده در تشویق دانش‌آموزان به یادگیری دروس بیان شده است:
۱. ایجاد محیط حمایت‌کننده: خانواده می‌تواند محیطی دلپذیر و پشتیبانی‌کننده برای فرزندان خود ایجاد کند. این شامل ایجاد فضایی آرام و خانه‌ای که برای مطالعه مناسب باشد و همچنین ارائه حمایت‌های احساسی و روحی به دانش‌آموزان در فرآیند یادگیری است.
  ۲. تشویق و تحسین: خانواده می‌تواند با تشویق و تحسین از تلاش‌ها و پیشرفت‌های فرزندان، انگیزه آنها را برای یادگیری دروس افزایش دهد. این تشویق می‌تواند از طریق کلام مثبت، تبریک‌ها، و پاداش‌های کوچک صورت گیرد.
  ۳. ایجاد روند یادگیری مستمر: خانواده می‌تواند با ایجاد یک برنامه یادگیری منظم و مستمر برای فرزندان، آنها را به یادگیری دروس تشویق کند. این شامل تعیین زمان‌های مشخص برای مطالعه و کمک به فرزندان در ایجاد ساختار و تنظیم زمان مطالعه است.
  ۴. ارتقاء ارزش یادگیری: خانواده می‌تواند با تأکید بر اهمیت یادگیری و ارزش آن برای آینده فرزندان، انگیزه و تمایل آنها را به

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

یادگیری دروس افزایش دهد. این از طریق بحث‌های مفید و توضیح دادن اهمیت یادگیری برای موفقیت در زندگی می‌تواند صورت گیرد.

۵. همکاری با مدرسه: خانواده می‌تواند با همکاری با مدرسه و پیگیری مستمر از پیشرفت تحصیلی فرزندان، آنها را به یادگیری دروس تشویق کند. این شامل حضور در جلسات مدرسه، مشارکت در فعالیت‌ها و پروژه‌های مدرسه، و ارتباط مداوم با معلمان است.

با توجه به این نقش‌ها، مشارکت فعال و پرسش‌های متنوع از فرزندان در مورد یادگیری آنها، می‌تواند نقش بسیار موثری در ایجاد انگیزه و تشویق به یادگیری دروس داشته باشد.

تأثیر پذیری خانواده بر یادگیری

تشویق دانش‌آموزان به یادگیری توسط معلمان و خانواده‌ها می‌تواند تأثیر بسیار مثبتی بر رشد و پیشرفت آنان داشته باشد. در این رابطه، عوامل موثری که می‌توانند در تشویق دانش‌آموزان به یادگیری تأثیرگذار باشند عبارتند از:

تحسین و تشویق: تحسین و تشویق از سوی معلمان و خانواده به دانش‌آموزان برای تلاش‌ها و پیشرفت‌هایشان، انگیزه و اعتماد به نفس آنان را افزایش می‌دهد و آنها را به ادامه یادگیری ترغیب می‌کند.

۲. ارائه بازخورد موثر: بازخورد سازنده و موثر از سوی معلمان و خانواده به دانش‌آموزان، که شامل شناخت دقیق از نقاط قوت و ضعف آنها و راهکارهای بهبود است، می‌تواند انگیزه و تمایل آنان به یادگیری را افزایش دهد.

۳. ایجاد محیط یادگیری مثبت: محیط یادگیری دلپذیر و پرنرژی که توسط معلمان و خانواده‌ها فراهم می‌شود، باعث افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری می‌شود.

۴. تعیین اهداف معقول و محقق‌پذیر: تعیین اهداف معقول و قابل دستیابی برای دانش‌آموزان و راه‌های مشخص برای رسیدن به آنها، انگیزه و تمایل آنان به یادگیری را تقویت می‌کند.

۵. تشویق به خطاهای سازنده: تشویق دانش‌آموزان به اشتباه کردن و یادگیری از آنها، آنان را به تجربه و رشد مستمر تشویق می‌کند.

۶. تشویق به خلاقیت و ابتکار: تشویق دانش‌آموزان به استفاده از خلاقیت و ابتکار در راه‌حل‌ها و فعالیت‌های یادگیری، انگیزه آنان را برای شناخت و کشف جهان اطرافشان افزایش می‌دهد.

۷. تشویق به همکاری و اشتراک‌گذاری: تشویق دانش‌آموزان به همکاری با همدیگر و اشتراک‌گذاری تجربیات و دانش، ارتباط‌های اجتماعی و توانایی‌های ارتباطی آنان را تقویت می‌کند.

۸. تشویق به استفاده از منابع مختلف: تشویق دانش‌آموزان به استفاده از منابع متنوع مانند کتاب، مقاله، اینترنت و غیره، به

نتیجه گیری:

در نتیجه، تشویق دانش‌آموزان به یادگیری نیازمند تلاش و هماهنگی بین معلمان و خانواده‌ها است. با توجه به عوامل موثری که برای تشویق دانش‌آموزان به یادگیری مطرح شد، می‌توان نتیجه گرفت که ایجاد یک محیط یادگیری مثبت، ارائه بازخورد موثر، تعیین اهداف معقول، تشویق به خطاهای سازنده، و تشویق به خلاقیت و همکاری، از جمله راهکارهای مهمی هستند که معلمان و خانواده‌ها می‌توانند برای افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری به کار بگیرند. این اقدامات نه تنها به بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان کمک می‌کند بلکه ارتقای اعتماد به نفس و توانایی‌های شخصی آنها را نیز تسهیل می‌کند.

با ایجاد یک فرآیند تشویق موثر، می‌توان تأثیرات بسیاری در موفقیت دانش‌آموزان داشت. این شامل بهبود عملکرد تحصیلی، افزایش انگیزه و اعتماد به نفس، تقویت روابط اجتماعی و همکاری، و توسعه مهارت‌های فردی است. علاوه بر این، تشویق به یادگیری منجر به تجربه رضایتمندی بیشتر از فرآیند یادگیری می‌شود و به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا بهترین نسخه خود را در زندگی اجتماعی و حرفه‌ای خود به ارمغان بیاورند. به طور کلی، تشویق به یادگیری از طریق هماهنگی و همکاری بین معلمان و خانواده‌ها، به عنوان دو پایه اصلی فرآیند آموزش و پرورش، می‌تواند به بهبود عملکرد و پیشرفت دانش‌آموزان کمک کند و در نهایت به توسعه سطح دانش و مهارت‌های آنها کمک کند.

منابع:

-اسپادرینگ . چریل ، انگیزش در کلاس درس ، ترجمه : اسماعیل بیابانگرد و محمدرضا نائینیان

-بلوم .س ، ویژگی های آدمی و یادگیری آموزشی ، ترجمه : علی اکبر سیف

-بیابانگرد.اسماعیل ، راهنمایی والدین و معلمان در تربیت و آموزش کودکان

-شهرآرای . مهرناز ، روان شناسی یادگیری کودک و نوجوان

-قشلاقی . محمد ، روان شناسی یادگیری

- فرجی ذبیح الله ، انگیزش و هیجان

- ریچارد سی، تیوان، باردی، اسمیت، انگیزش؛ ترجمه ملک عبداللهی

- ساموئل، بال، انگیزش در کلاس